

УДК 657.37:336

DOI: <https://doi.org/10.32782/business-navigator.75-4>**Крюкова І.О.**

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри обліку і оподаткування
Одеський державний аграрний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0577-6364>

Іванченкова Л.В.

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри цифрових технологій фінансових операцій
Одеський національний технологічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8402-4637>

Лагодієнко Н.В.

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6201-1555>

Kryukova Iryna

Doctor of Economics, Professor,
Head of the Department of Accounting and Taxation
Odesa State Agrarian University

Ivanchenkova Larysa

Doctor of Economics, Professor,
Professor of Department of Digital Technologies of Financial Operations
Odesa National University of Technology

Lagodiienko Natalia

Doctor of Economics, Professor,
Professor of the Department of Accounting and Taxation
Mykolaiv National Agrarian University

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ БІЗНЕС-СУБ'ЄКТІВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ НА ЗАСАДАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

ORGANIZATION OF ACCOUNTING OF BUSINESS ENTITIES OF THE AGRICULTURAL SECTOR BASED ON SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Концепція сталого розвитку – одна з найбільш пріоритетних та життєво необхідних для вітчизняного агро-сектору. Досягнення цілей і завдань сталого розвитку сільського господарства і сільських територій вимагає удосконалення системи обліково-аналітичного забезпечення агроменеджменту, провідна роль у якій відводиться організації бухгалтерського обліку. У статті досліджено сутність обліку сталого розвитку та місце організації у системі обліку бізнес-суб'єктів за умов сталого розвитку. За рахунок принципу прозорості доповнено сукупність принципів бухгалтерського обліку, на основі яких має бути організована система обліково-аналітичного забезпечення агроменеджменту. Виявлено основні недоліки організації бухгалтерського обліку агроформувань на сучасному етапі. Окреслено ключові переваги переходу до моделі обліку сталого розвитку у сільському господарстві. Обґрунтовано сукупність основних завдань обліку сталого розвитку бізнес-суб'єктів агросектору. Досліджено пріоритети та склад звітності, складеної за вимогами стандартів сталого розвитку і інтегрованої звітності підприємств. Визначено основні ознаки корпоративного управління, притаманні структурам, що використовують засади сталого обліково-інформаційного забезпечення у своїй практиці. Обґрунтовано ключові напрями удосконалення організації бухгалтерського обліку на засадах концепції сталого агроменеджменту.

Ключові слова: бухгалтерський облік, звітність, агроменеджмент, сільське господарство, стратегічний розвиток, корпоративне управління.

The concept of sustainable development is one of the most vital for the domestic agricultural sector. Achieving the goals and objectives of sustainable development of agriculture and rural areas requires improving the accounting and analytical support of agricultural management; the leading role is the organization of accounting. The article

examines the essence of accounting for sustainable development and the place of organization in the accounting system of business entities in the context of sustainable development. At the expense of the principle of transparency is supplemented by a set of accounting principles, based on which the system of accounting and analytical support of agricultural management should be organized. The main shortcomings of the organization of accounting of agricultural formations at the present stage have been identified. The key advantages of the transition to the accounting model for sustainable development in agriculture are outlined. Among them are better opportunities for resource recovery, risk management, improved management, and increasing the investment attractiveness of agribusiness. A set of the main tasks of accounting for sustainable development in business entities of the agricultural sector has been substantiated. The priorities and composition of reporting prepared by the requirements of sustainable development standards and integrated reporting of enterprises (IR) are studied. The key features of corporate governance inherent in structures that use the principles of sustainable accounting and information support in their practice are defined. The directions of improvement of the organization of accounting based on the concept of sustainable agricultural management are substantiated, among which the following should be highlighted: supplementing the information and analytical basis with ESG data; supplementing methodological and practical provisions related to the recognition, valuation, and features of accounting for assets, liabilities, and financial results; supplementing internal management reporting with data on the social responsibility of agricultural business; increasing the agricultural company's information security, transparency, and openness. It is concluded that the organization of accounting based on sustainable development is an effective tool for improving management practices in the context of long-term social values.

Key words: accounting, reporting, agricultural management, agriculture, strategic development, corporate governance.

Постановка проблеми. Зростання впливу факторів нестабільності на суспільний розвиток призвели до виникнення концепції сталого розвитку, яка за останні роки набула значного поширення серед провідних країн світу. Україна приєдналась до цілей сталого розвитку та визнала екологічні, економічні і соціальні цінності суспільства у якості стратегічних пріоритетів майбутнього існування. Філософія сталого управління вже поступово змінює підходи до управління та стратегічні орієнтири розвитку бізнес-суб'єктів країни, зокрема, у агросекторі національної економіки. Ландшафт та інтенсивність таких змін сьогодні визначаються, в основному, рівнем корпоративної культури управління, масштабом і характером бізнесу, фактичними або потенційними зв'язками із міжнародним капіталом та стейкхолдерами. Активізація імплементації засад сталого розвитку у практичну діяльність аграрних формувань вимагає кардинальної перебудови системи обліково-аналітичного забезпечення агроменеджменту, її відповідності новим запитам, потребам та трендам. Виняткової важливості набуває при цьому інформація нефінансового характеру, зміст та склад якої у значній мірі визначає пріоритети та можливості бізнесу здобувати майбутні конкурентні переваги на основі сталих цінностей і результатів діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зростання актуальності та швидкі темпи поширення принципів сталого розвитку у практичній діяльності господарюючих суб'єктів зумовили підвищений науковий інтерес до даної проблематики з боку вітчизняних та зарубіжних науковців. Сільське господарство – винятково важливий для національної економіки сектор, стан розвитку якого визначає показники рівня життя населення країни, конкурентоспроможність її економіки та продовольчу безпеку. Забезпечення сталого розвитку агросфери і сільських територій – необхідна умова подальшого існування країни, досягнення якої потребує відповідного обліково-аналітичного забезпечення управлінських процесів на всіх їх рівнях. Питанням організації обліку сталого розвитку сільськогосподар-

ських бізнес-суб'єктів присвячена чисельна кількість наукових праць відомих науковців, серед яких потужний внесок зробили наступні: Бездушна Ю.С., Бруханський Р.Ф., Бутинець Ф.Ф., Геєць В.М., Зубець М.В., Жук В.М., Кужельний М.В., Лень В.С., Москавський В.Б., Назаренко І.М., Плаксієнко В.Я., Присяжнюк М.В., Правдюк Н.Л., Проданчук М.А., Сук Л.К., Тарасова Т.О. та інші. Поряд з цим, постійні зміни та поява нових вимог сталого розвитку потребують проведення подальших розробок у напрямі відповідного облікового забезпечення і відображення у практики.

За даними Forbes, 8 з 17 цілей сталого розвитку підтримуються роботою фахівців у сфері бухгалтерського обліку. Серед них: досягнення гендерної рівності, економічне зростання, боротьба зі змінами клімату, справедливість, вирішення проблем голоду – пріоритетні цілі сталого розвитку, реалізація яких потребує відповідного інформаційного забезпечення [1].

Як визначає Міжнародна федерація бухгалтерів (IFAC): «...професійні бухгалтери є основними розпорядниками ділової інформації. Саме бухгалтери несуть відповідальність та сприяють реалізації можливостей внесення актуальних змін у корпоративну звітність та покращення якості інформації про сталий розвиток» [2].

IFAC активно підтримує розвиток професійних аспектів підготовки бухгалтерів у контексті порядку денного сталого розвитку. Федерацією визначено чотири ключові пріоритети облікової роботи за умов переходу бізнесу на концепцію сталого розвитку: 1) сприяння інтегрованому мисленню; 2) створення глобальної системи інтегрованої корпоративної звітності; 3) поширення та використання стандартів розкриття інформації про сталий розвиток для задоволення потреб глобальних ринків капіталу; 4) подальша робота у розробці стандартів забезпечення стійкості і етики (ISSA 5000); 5) розвиток потенціалу професії в усьому світі для підвищення розуміння та сприйняття вимог сталого розвитку у бізнесі та суспільстві.

Облік сталого розвитку Сокіл О.Г. трактує через призму сегментарно-органічної складової системи

бухгалтерського обліку, яка створена з метою організаційно-методичної підтримки облікової політики бізнес-суб'єкта за вимогами сталого розвитку [3].

Широке розповсюдження у вітчизняній науковій літературі отримали питання, пов'язані з організацією екологічно-орієнтованого обліку у національній економіці та сільському господарстві [4].

Сьогодні питання удосконалення обліку з урахуванням підвищення рівня соціальної відповідальності та активності бізнес-суб'єктів у програмах сталого розвитку розкривається вченими через напрями удосконалення звітності на GRI-засадах [5]. Актуальними та такими, що відповідають потребам часу і вимогам концепції сталого розвитку є пропозиції складання інтегрованої звітності (IR) аграрних бізнес-суб'єктів [6; 7].

У світовій практиці постійно удосконалюються методичні засади і практичні рекомендації щодо удосконалення інтегрованої корпоративної звітності на засадах сталого розвитку, які крім повного комплексу звітності (ключові показники діяльності; звіт голови ради директорів; звіт керівництва; звіт аудиторів; фінансову звітність; інша інформація) мають включати аудиторські звіти, звітність з управління ризиками, описи досягнення стратегічних цілей та взаємовідносин зі стейкхолдерами (Accounting for Sustainability (A4S))

Імплементация у практичну площину засад сталого розвитку формує низьку додаткових ризиків і загроз для суб'єктів господарювання всіх видів економічної діяльності. Внаслідок специфіки аграрного бізнесу, ступень ризикованості трансформаційного переходу до сталого розвитку у агросфері зростає. Відповідно, це вимагає адекватного реагування облікової політики, у зв'язку з чим, вчені пропонують доповнювати її елементами ризик-агроменеджменту та орієнтувати на його інформаційно-аналітичне забезпечення [8]. Організація бухгалтерського обліку – провідна складова облікової політики підприємства, дієвість якої визначає кінцеві дані про бізнес у цілому [9].

Ефективна система організації бухгалтерського обліку на підприємстві має містити такі наступні елементи: інформаційно-технічне забезпечення, програмне забезпечення, кадрове забезпечення, нормативно-правове забезпечення. Крім основних принципів бухгалтерського обліку, зазначених у Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [10], для раціональної організації обліку на підприємстві, необхідно дотримуватись додаткових принципів: системного підходу, відкритості, стандартизації, ефективності, безпеки даних, надійності [11; 12]. З урахуванням засад сталого розвитку вважаємо своєчасним доповнити їх сукупність також принципом прозорості та відкритості даних про бізнес організації.

Формулювання завдання дослідження. Метою дослідження є обґрунтування напрямів удосконалення організації бухгалтерського обліку бізнес-суб'єктів аграрного сектору на засадах сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Філософія сталого обліку передбачає трансформаційний перехід від традиційної моделі обліково-аналітичного забезпечення потреб агроменеджменту до нової моделі інформаційного забезпечення потреб усіх стейкхолдерів, перехід від часткових приватних інтересів до спільних цінностей, коли бізнес розглядається як час-

тина суспільства, за якої фокус управління зосереджений на довгостроковій перспективі, а не на поточних комерційних інтересах власників. Облік сталого розвитку – це нова модель підтримки менеджменту, у якій потреби бізнесу, громадян, персоналу, стейкхолдерів, суспільства у цілому мають таке ж значення і вагомість, як і потреби та інтереси власників бізнесу.

Практика сталого бухгалтерського обліку сприятиме визначенню та формулюванню стратегій пом'якшення соціальних та екологічних ризиків, пов'язаних із поточною та майбутньою фінансовою діяльністю організації.

Стійка практика бухгалтерського обліку концентрує увагу на інформаційно-аналітичному супроводженні процесів створення довгострокової вартості для отриманні при цьому вигід всіма учасниками суспільного процесу, теперішніми та майбутніми поколіннями.

Роль практики обліку сталого розвитку у системі агроменеджменту підприємств постійно зростає. Сталі процедури бухгалтерського обліку ґрунтуються на існуючій системі фінансового і управлінського обліку, прогресивній обліковій політиці, результатом якої є удосконалення і доповнення звітності бізнес-суб'єктів та покращення іміджу агрокомпаній. Така звітність є інформаційним базисом обґрунтування і реалізації стратегій сталого розвитку агробізнесу, роль і значення яких значно посилюється за умов невизначеності і викликів, що несе сучасне середовище [13].

Облікова політика агрокомпаній – складна система внутрішньогосподарського управління, головний завданням якої є забезпечення дієвого і повноформатного обліку та складання звітності бізнес-суб'єкта. Вже декілька років в Україні відбуваються активні процеси гармонізації та уніфікації національної системи обліку та звітності із міжнародними стандартами. Ці процеси також мають враховувати пріоритети і завдання сталого розвитку, реалізація яких вимагає відповідних змін у обліковій політиці суб'єктів господарювання [14].

За умов імплементации у практику управління принципів сталого розвитку, облікова політика також зазнає трансформаційних змін, результатом яких має стати створення повного та прозорого інформаційно-аналітичного базису, який задовольнятиме зростаючі інформаційні потреби всіх без виключення стейкхолдерів компанії. Результатом такої звітності мають стати покращення взаємовідносин компанії із партнерами і суспільством, нарощування іміджевого капіталу та інвестиційних рейтингів та отримання додаткових довгострокових бонусів, що забезпечує соціальна відповідальність та ESG практика аграрного бізнесу.

Дослідження сучасної системи організації бухгалтерського обліку на підприємствах дозволили відокремити деякі її недоліки у практиці обліково-аналітичного забезпечення управління аграрним бізнесом: 1) формальний підхід до складання або практична відсутність Наказу «Про облікову політику»; 2) згадування у Наказі «Про облікову політику положень, які містяться у міжнародних стандартах обліку та фінансової звітності, без практичного їх врахування та використання у практиці облікової роботи; 3) часта відсутність у Наказі методичних положень, які стосуються методів оцінки і визнання активів, зобов'язань та доходів; 4) порушення механізму дії системи документообороту; 5) відсутність Положення «Про організацію

бухгалтерського обліку» у значній кількості суб'єктів господарювання; 6) практична відмова бухгалтерів використовувати П(С)БО 30 «Біологічні активи» внаслідок недієспроможності категорії «справедлива вартість» у вітчизняних умовах господарювання.

Дослідження свідчать, що все більша частина агроформувань надає перевагу автоматизованій формі організації бухгалтерського обліку і контролю. Разом з тим, незважаючи на активні процеси цифровізації та переваги автоматизації обліку, значна кількість бізнес-суб'єктів агросфери свідомо залишає у практиці журнально-ордерну систему обліку. Основними причинами таких рішень є необхідність збереження кадрового складу працівників обліково-аналітичних структурних підрозділів, менша ступень залежності даних від ризиків енергетичної сфери, що пов'язані з веденням військових дій на території країни, простота та зручність такої форми.

Перевагами переходу до моделі обліку сталого розвитку у агробізнесі можуть бути:

- можливості запровадження нових технологій управління, які ґрунтуються на високому рівні соціальної відповідальності агрокомпаній та високому рівні корпоративної культури агроменеджменту;
- додаткові можливості та інструменти управління нефінансовими ризиками;
- кращі можливості збереження та відновлення природних і біологічних ресурсів;
- доповнення комплексу традиційної фінансової звітності звітністю нефінансового характеру, яка сприяє підвищенню рівня відкритості та прозорості бізнесу перед суспільством та стейкхолдерами;
- можливості залучення додаткових потоків соціально відповідальних інвестицій;
- покращення якості основних бізнес-операцій шляхом кращого розуміння слабких та сильних сторін управління;
- нарощування потенціалу агробрендингу та капіталізації вартості аграрного бізнесу.

Облік сталого розвитку – можна визначати як специфічний процес, який вимірює, реєструє, систематизує, узагальнює інформацію та надає якісну і кількісну оцінку про екологічний, соціальний та економічний вплив суб'єкта господарювання на підставі даних, отриманих про його сталу діяльність.

Виходячи зі змісту сутності обліку сталого розвитку господарюючих суб'єктів, основними його завдання можна визначити наступні (рис. 1).

Відповідно до завдань обліку сталого розвитку бізнес-суб'єктів аграрного сектору, ключовими напрямками удосконалення організації бухгалтерського обліку на засадах нової концепції агроменеджменту, мають стати: 1) доповнення інформаційно-аналітичного базису даними і індикаторами, які свідчать про результати ESG діяльності агрокомпаній; 2) доповнення методичних і практичних положень, які пов'язані із визнанням, оцінкою та особливостями обліку активів, зобов'язань та фінансових результатів, пов'язаних з витратами і результатами програм і проєктів сталого розвитку; 3) оптимізація процесу документообороту на підприємствах; 4) доповнення внутрішньої управлінської звітності даними, що розкривають характер і активність бізнес-суб'єкта у форматі дій і досягнень соціальної відповідальності і сталого розвитку;

5) підвищення рівня інформаційного задоволення потреб внутрішніх і зовнішніх стейкхолдерів, підвищення рівня інформаційної безпеки, прозорості та відкритості агрокомпанії; 6) доповнення та удосконалення базису інформаційно-аналітичної підтримки агроменеджменту; 7) створення передумов для розробки і реалізації стратегій сталого розвитку та переорієнтації діяльності агроформувань на довгострокові пріоритети, які крім, комерційних інтересів власників агробізнесу, включають соціальні та екологічні цінності. Організація бухгалтерського обліку за такими принципами дозволить також покращити інформаційну складову механізму аналізу, контролю і аудиту, які також постають інструментами підвищення прозорості агробізнесу за умов сталого розвитку.

Одним з основних результатів удосконалення організації обліку на засадах сталого розвитку є інтегрована звітність бізнес-суб'єкта. Сьогодні більшість агроформувань складають й подають стандартний комплект фінансової звітності, визначений вимогами чинного законодавства України. У значній кількості малих та середніх підприємств існують внутрішні обмеження щодо оприлюднення такої звітності та підвищення рівня прозорості результатів діяльності. Як показує проведений моніторинг, значна частина агроформувань не має власних сайтів у Internet-мережі та не у повній мірі розуміє доцільність підвищення ступеня відкритості бізнесу. Виключення становлять крупні агрохолдинги, у яких традиційна фінансова звітність доповнюється комплектом звітності зі сталого розвитку (соціальні, екологічні звіти, екологічні аудити тощо), яка вже сьогодні відповідає світовим стандартам GRI, навіть, за умов добровільного характеру її формування. У даний час звітність зі сталого розвитку знаходиться у процесі активних змін, доповнень та розробок з боку міжнародних профільних агенцій (IFAC, IAASB та інші) та прагне до створення єдиного формату і нормативно-методичного базису системи інтегрованої звітності (IR). Ця звітність відрізняється від звітності, сформованої за принципами GRI, оскільки має на меті побудову архітектури відображення всіх даних про сталий розвиток не за окремими звітами, а у єдиному комплексному звіті. Така нова система прагне до забезпечення суцільно інтегрованої звітності зі сталого розвитку за всіма його площинами: соціальною, екологічною і економічною. Майбутня система IR орієнтована на бізнес, який створює додаткову вартість не тільки для власників, але й для всіх зацікавлених сторін.

Сукупність таких даних відрізняється від виду економічної діяльності та характеру бізнесу організації, проте вони можуть бути узагальнені за вимогами і стандартами, які використовує SASB (Sustainability Accounting Standards Board). Серед основних груп даних про рівень сталості розвитку суб'єктів господарювання слід відмітити: показники енергоефективності; показники споживання та використання ресурсів; показники викидів CO₂; показники соціального характеру; індикатори, які свідчать про ланцюги постачання; фінансові показники; показники біорізноманіття; індикатори соціальної відповідальності бізнесу або практики ESG.

Агрокомпанії, які сьогодні вже використовують засади сталого обліково-інформаційного забезпечення у своїй практиці, мають наступні ознаки корпоративного

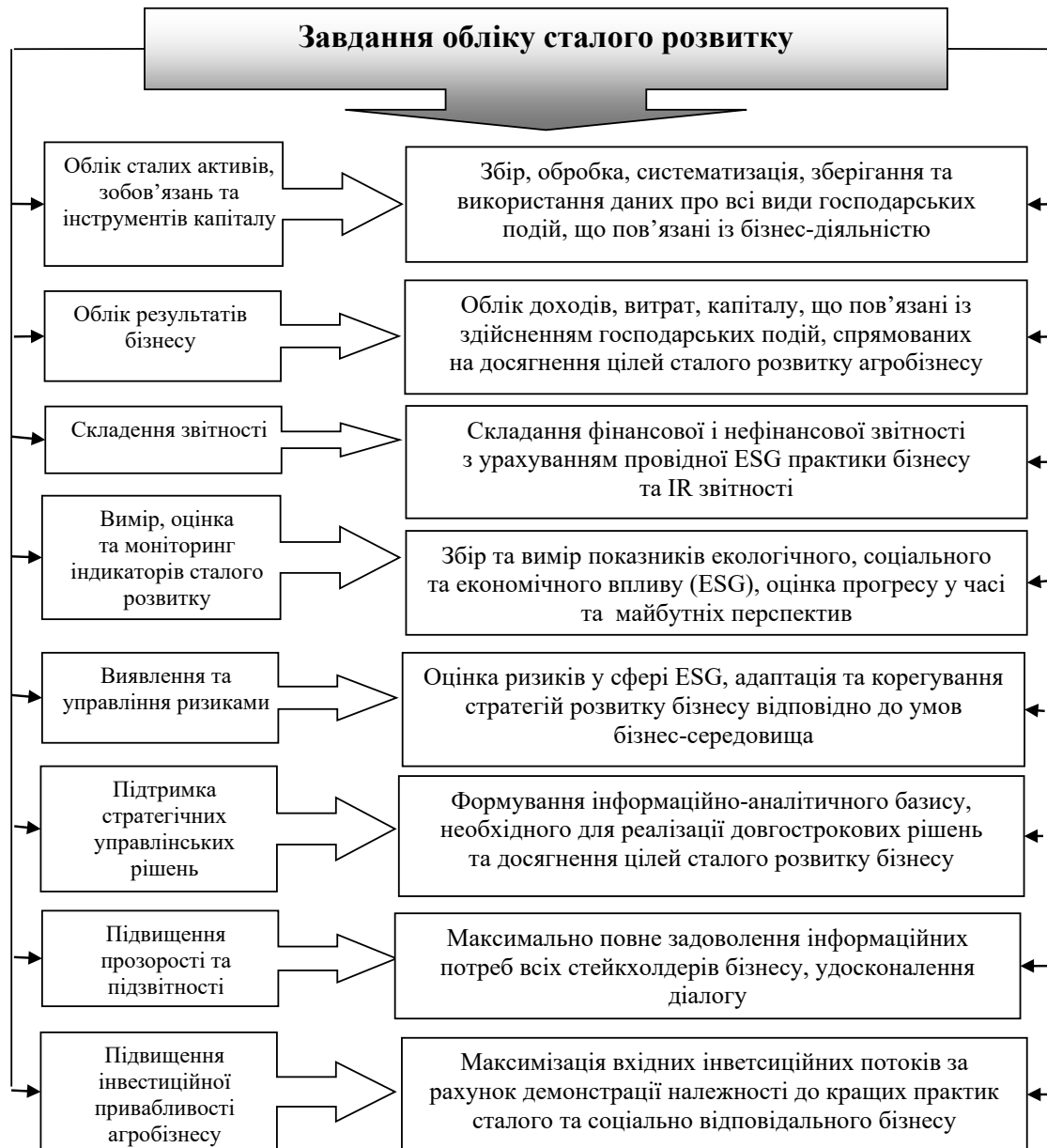

Рис. 1. Завдання обліку сталого розвитку агробізнесу

Джерело: авторська розробка

управління: зовнішньорієнтований довгостроковий фокус відзеркалення особливостей своєї діяльності у інформаційному просторі; більш гнучкі моделі адаптації капіталу і ресурсів до умов ринку та запитів стейкхолдерів; дієві механізми управління зовнішніми і внутрішніми загрозами та інструменти реагування на виклики, що пов'язані із обмеженими ресурсами, зміною клімату, використанням людського капіталу тощо; діючі інтеграційні механізми участі у сталих ланцюгах агровартовості; високий рівень зворотного зв'язку із стейкхолдерами та зацікавленими у діяльності бізнесу сторонами; оприлюднену на офіційних сайтах компаній постійну нефінансову (соціальну, екологічну звітність тощо). Всі ці аспекти діяльності та управління опосередковуються відповідною обліковою політикою бізнес-суб'єктів, яка постає інформаційним джерелом досягнення цілей і завдань сталого розвитку аграрного бізнесу.

Висновки. Проведені дослідження показали, що облік сталого розвитку – це вагомий інструмент досягнення цілей і завдань сталого розвитку бізнес-суб'єктів. Формування нормативно-методичного базису обліку сталого розвитку активно підтримується провідними міжнародними профільними організаціями, які визначають професійний потенціал облікової роботи як базис майбутніх світових трансформацій у напрямі підвищення світової сталості. Організація бухгалтерського обліку є провідним елементом облікової політики бізнес-суб'єктів, яка покликана створити відповідні передумови для імплементації засад сталого розвитку у практику агроменеджменту. За сучасних умов практика організації бухгалтерського обліку і агроформування характеризується наявністю певних проблемних аспектів, які стосуються як методичних, так і загальноорганізаційних положень. Усунення існу-

ючих недоліків має відбуватись з урахуванням переваг до переходу на модель обліку сталого розвитку, яка містить потужний потенціал стратегічної продуктивності бізнесу та управління. У організаційній політиці бухгалтерського обліку мають бути враховані потреби обліку сталого розвитку, серед яких основними є: можливість виміру та оцінки активів, зобов'язань, капіталу та результатів реалізації проектів сталого зростання; моніторингу індикаторів сталого розвитку, виявлення та управління ризиками бізнесу, підтримка прийняття стратегічних управлінських рішень, забезпечення під-

вищення прозорості, відкритості бізнесу та підзвітності управління, сприяння підвищенню інвестиційної привабливості агробізнесу тощо. У відповідності з цим, головною метою організації бухгалтерського обліку на засадах сталого розвитку має стати створення інформаційно-аналітичного базису, який свідчить про процеси і результати ESG діяльності агрокомпаній та сприяє їх покращенню. Пріоритетним завданням удосконалення організації обліку агроформувань має стати перехід до практики створення і добровільного оприлюднення інтегрованої IR-звітності бізнес-суб'єктів агросфери.

Список використаних джерел:

1. How The Global Accounting Profession Is A Catalyst For Achieving UN Sustainable Development Goals. URL: <https://www.forbes.com/sites/forbesfinancecouncil/2018/03/02/how-the-global-accounting-profession-is-a-catalyst-for-achieving-un-sustainable-development-goals/?sh=389b2ddf49c7> (дата звернення: 15.01.2024).
2. Accounting for Sustainability. IFAC. URL: <https://www.ifac.org/> (дата звернення: 15.01.2024).
3. Сокіл О.Г. Теоретико-методологічні засади бухгалтерського обліку сталого розвитку сільськогосподарських підприємств : монографія. Мелітополь : ТОВ «Колор Принт», 2018. 454 с.
4. Сторожук Т., Дружинська Н. Організація екологічно орієнтованого обліку в контексті реалізації сталого розвитку підприємства. *Економіка та суспільство*. 2021. № 25. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-25-65>
5. Коверза В.С., Тарасенко О.Ю. Шляхи вирішення питань обліку і контролю в системі управління підприємством. *Економіка та суспільство*. 2023. № 52. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-90>
6. Жук В.М. Інтегрована звітність: ретроспектива і перспектива в Україні. *Облік і фінанси*. 2018. № 1(83). С. 20–26.
7. Проданчук М., Бездушна, Ю., Михалків А., Шевчук Н., Попова О. Розвиток інтегрованої звітності в забезпеченні збалансованої системи показників управлінської системи. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2022. № 6(47). P. 111–123. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcapter.6.47.2022.3928>
8. Тарасова Т.О. Бухгалтерський облік в інформаційній системі управління сталим розвитком підприємств торгівлі : монографія. Харків : Видавець Іванченко І.С., 2016. 360 с.
9. Кужельний М.В., Левицька С.О. Організація обліку. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 352 с.
10. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 15.01.2024).
11. Плаксієнко В.Я., Назаренко І.М. Концептуальні основи організації безпаперової бухгалтерії. *Агросвіт*. 2018. № 12. С. 3–7.
12. Бірченко Н.О., Руденко С.В., Ряснянська А.М. Обліково-аналітичне забезпечення фінансової безпеки аграрних підприємств. *Таврійський науковий вісник. Серія : Економіка*. 2022. Вип. 13. С. 191–197.
13. Маренич Т.Г. Бухгалтерський облік в умовах сталого розвитку : Матеріали Третьої Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Управління розвитком соціально-економічних систем»: присвячена 90-річчю ХНТУСГ імені Петра Василенка, 23-24 квітня 2020 р. Харків : ХНТУСГ, 2020. С. 98-102.
14. Правдюк Н.Л., Коваль Л.В., Коваль О.В. Облікова політика підприємств : навчальний посібник. Київ : «Центр учбової літератури», 2020. 647 с.

References:

1. How The Global Accounting Profession Is A Catalyst For Achieving UN Sustainable Development Goals. Available at: <https://www.forbes.com/sites/forbesfinancecouncil/2018/03/02/how-the-global-accounting-profession-is-a-catalyst-for-achieving-un-sustainable-development-goals/?sh=389b2ddf49c7> (accessed January 15, 2024).
2. Accounting for Sustainability. IFAC. Available at: <https://www.ifac.org/> (accessed January 15, 2024).
3. Sokil O. H. (2018) *Teoretyko-metodolohichni zasady bukhgalterskoho obliku staloho rozvytku silskohospodarskykh pidpriemstv* [Theoretical and methodological principles of accounting for the sustainable development of agricultural enterprises]. Melitopol: TOV "Kolor Prynt". (in Ukrainian)
4. Storozhuk T., Druzhynska N. (2021) *Orhanizatsiia ekolohichno oriientovanoho obliku v konteksti realizatsii staloho rozvytku pidpriemstva* [Organization of ecologically oriented accounting in the context of implementation of sustainable development of the enterprise]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 25. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-25-65>
5. Koverza V. S., Tarasenko O. Iu. (2023) *Shliakhy vyryshennia pytan obliku i kontroliu v systemi upravlinnia pidpriemstvom* [Ways to solve accounting and control issues in the enterprise management system]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 52. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-90>
6. Zhuk V. M. (2018) *Intehrovana zvitnist: retrospektyva i perspektyva v Ukraini* [Integrated reporting: retrospective and perspective in Ukraine]. *Oblik i finansy*, no. 1(83), pp. 20–26.
7. Prodanchuk M., Bezдушna Yu., Mykhalkiv A., Shevchuk N., Popova O. (2022) *Rozvytok intehrovanoi zvitnosti v zabezpechenni zbalansovanoi systemy pokaznykiv upravlinskoj systemy* [Development of integrated reporting in ensuring a balanced system of management system indicators]. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, no. 6(47), pp. 111–123. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcapter.6.47.2022.3928>
8. Tarasova T. O. (2016) *Bukhhalterskyi oblik v informatsiinii systemi upravlinnia stalym rozvytkom pidpriemstv torhivli* [Accounting in the information system of management of sustainable development of trade enterprises]. Kharkiv: Vydavets' Ivanchenko I.S. (in Ukrainian)

9. Kuzhelnyi M. V., Levytska S. O. (2019) *Orhanizatsiia obliku* [Organization of accounting]. Kyiv: Tsentri navchal'noi literatury. (in Ukrainian)
10. On Accounting and Financial Reporting in Ukraine: Law of Ukraine dated July 16, 1999 No 996-XIV. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (accessed January 15, 2024).
11. Plaksiienko V. Ia., Nazarenko I. M. (2018) Kontseptualni osnovy orhanizatsii bezpaperovoi bukhhalterii [Conceptual foundations of the organization of paperless accounting]. *Ahrosvit*, no. 12, pp. 3–7.
12. Birchenko N. O., Rudenko S. V., Rysnyanska A. M. (2022) Oblikovo-analitychne zabezpechennia finansovoi bezpeky ahrarnykh pidpriemstv [Accounting and analytical support of financial security of agrarian enterprises]. *Tavrijs'kyj naukovyj visnyk. Seriia: Ekonomika*, vol. 13, pp. 191–197.
13. Marenych T. H. (2020) Bukhhalterskyi oblik v umovakh staloho rozvytku [Accounting in conditions of sustainable development]. Kharkiv: KhNTUSH, pp. 98–102.
14. Pravdiuk N. L., Koval L. V., Koval O. V. (2020) Oblikova polityka pidpriemstv [Accounting policy of enterprises]. Kyiv, pp. 647.